Hanna Korhonen
Neuvotteleva virkamies
Sosiaali- ja terveysministeriö
14.9.2023

EU:n pesuaineasetuksen revisio

Euroopan komissio on antanut huhtikuussa ehdotuksen (COM(2023) 217 final) uudeksi pesuaineita ja pinta-aktiivisia aineita koskevaksi asetukseksi, jolla kumotaan nykyisin voimassa oleva pesuaineasetus ((EY) N:o 648/2004) ja muutetaan olennaisin osin ns. markkinavalvonta-asetusta (EU) 2019/1020.

Pesuaineita koskevaa sääntelyä on tarpeen uusia, koska siinä todettiin vuonna 2019 tehdyssä nykyistä sääntelyä koskevassa arvioinnissa useita heikkouksia. Tarkastelussa nousi erityisesti esiin EU- sääntelyn monimutkaisuus ja epäselvät kytkökset tuote- ja alakohtaisen säädösten välillä. Nykysääntely ei anna riittävästi mahdollisuuksia esimerkiksi digitaalisten tekniikoiden hyödyntämiseen. Markkinoille on myös tullut uudentyyppisiä mikrobipohjaisia tuotteita ja irtomyynnin kaltaisia uusia toimintatapoja sekä digitaalisia tekniikoita, joita nykyinen sääntely ei ainakaan riittävän selkeästi kata. Pesuainesääntelyn uusiminen on yksi syksyllä 2020 julkaistun kestävän kehityksen kemikaalistrategian toimenpiteistä.

Sääntelykehikkoa yksinkertaistavat ja selkeyttävät toimet ovat tervetulleita myös terveydensuojelun näkökulmasta. Monet pesuainesääntelyn piiriin kuuluvista aineista ja tuotteista ovat yhteiskunnan terveysturvallisuuden kannalta elintärkeitä esimerkiksi osana sairaala- tai elintarvikehygieniaa sekä monia teollisia prosesseja. Pesuaineiden ja pinta-aktiivisten aineiden selkeä sääntely edesauttaa osaltaan kyseisten tuotteiden saatavuutta ja käytettävyyttä.

Pesuaineet sisältävät kuitenkin usein terveydelle vaarallisia ainesosia. Lukuisat käyttökohteet ja –tavat tarkoittavat myös sitä, että suuri joukko ihmisiä voi potentiaalisesti altistua näille aineille. Pesuaineiden turvallinen käyttö edellyttää, että käyttäjälle (kuluttajalle tai ammattikäyttäjälle) tarjotaan tarpeellinen tieto tuotteen mahdollisista haittavaikutuksista, sen oikeat käyttö- ja hävitystavat sekä tieto, miten tulee toimia ongelmatilanteessa, ja mistä on tarvittaessa saatavissa lisätietoa ja apua.

Digitaalisten merkintöjen (esim. QR-koodit) käyttöönotto voi tuoda helpotusta pesuaineiden merkintäviidakkoon ja näin parantaa esimerkiksi varoitusetikettien luettavuutta. Se pitää kuitenkin varmistaa, että tuotteiden turvallisen käytön kannalta olennaisin tieto on aina pesuaineen käyttäjän saatavilla ilman erillisiä teknisiä välineitä.

Pesuaineiden irtomyynnin mahdollistavat toimet ovat kiertotalouden tavoitteiden näkökulmasta kannatettavia, koska niiden avulla saadaan vähennettyä pakkausjätteen määrää. Irtomyynnin sääntelyä kehitettäessä on kuitenkin tärkeää pitää mielessä, että irtomyynti voi olla huonosti säänneltynä ja toteutettuna ongelmallista terveydensuojelun näkökulmasta.

EU:n aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta annettu ns. CLP-asetus (EY) N:o 1272/2008) on myös paraikaa kohdennetun tarkistamisen alla. Asetus koskee myös pesuaineita, mikäli ne saavat vaaraluokituksen ns. luokitteluprosessissa, jossa niiden ominaisuuksia verrataan CLP-asetuksessa säädettyihin kriteerehin. Säädösvalmistelun edetessä on varmistettava, että pesuaineasetus sektorisääntelynä tukee ja täydentää niitä yleisiä kemikaalien turvalliseen käyttöön liittyviä periaatteita ja vaatimuksia, joista säädetään CLP-asetuksessa.